

ἄλλα τότε καὶ ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς πολλαπλα-
σιάζεται διότι τὰ ἔργα τῆς ἐκτελοῦνται καὶ ταχέ-
ως καὶ ἐναργέστερα· ὁ μογιπλάσιος γίνεται ῥητορι-
στάτος, ὁ κατηγὴς εὐθυμος καὶ φαεινός, ὁ δὲ
ῥήτορ εὐρυέστατος καὶ ἀγγίχουσι. Διὰ τοῦτο πλη-
ροῦς τοῦ θανάτου, ὡς ἀπολυομένης ἤδη τῆς ψυ-
χῆς, οἱ λόγοι τοῦ ἀνθρώπου ἐξέχουσι κατὰ τὴν ἐμ-
φανίαν, τὴν εὐκρίνειαν καὶ τὴν σύνεσιν.

Ἄξιον παρατηρήσεως προσέτι ὑπάρχει ὅτι τὰ πά-
νηκιν οὐσι σφοδρότερον τὴν ψυχὴν, ὅταν κοιμώμεθα·
ὡς ἡ γὰρ καὶ ἡ λύπη προξινούσι πολὺ περισσο-
τέρως ἢ ἡδονὴν καὶ θλίψιν· ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν
ἐκείνη τότε ἀναφλέγεται ἀναλόγως, καθὼς καὶ τὰ
ἄλλα αἰσθητά.

Τίλο; τίς δύναται νὰ διαγράψῃ τὴν δημιουργικὴν
ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς, ὅτε τοιαῦτα παριστάνονται
ἐν ταῖς ἐκείναις οἷον θάλασσαι καὶ πεδιάδες καὶ ὄρη καὶ
ποταμοὶ καὶ πόλεις καὶ τοιαῦτα ἄλλα ἡ δὲ ψυχὴ φαίνε-
ται καὶ θεάτρον καὶ ὑποκριτῆς καὶ θεατῆς συναμῖ;

Βιβλίου πάντα τὰ ἐνύπνια δὲν ἀνακαλύπτουσιν εἰς
αὐτὰ τὰ μακρὰν ἤδη ἡμῶν συμβάντα, οὕτε τὸ μέλ-
λον προφητεύουσι· πολλὰ ὅμως ἐξ αὐτῶν ἔχουσι τὸ
ἐνέκλημα τοῦτο, ὥστε καθὼς ἐπὶ τοῦ μαγνητικοῦ,
ἐν τῇ τεχνῇ τοῦ, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ ὕπνου ἡ ψυχὴ
ἐκτεταμένη ἤδη τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος καὶ ἀπὸ τῆς
ἐκείνης τῶν αἰσθητῶν βλέπει εἰς μακρὰν ἀπόστασιν
ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ, τοῦτέστι διακρίνει τὰ μέλλον-
τα καὶ τὰ παρελθόντα, τὰ ἐγγύς· καὶ τὰ πόρρω δια-
στάτα, καθὼς βλέπομεν ἀπὸ τῆς ἀκροκεφαλῆς ἀρχὴν
ἐκείνην, εἴτε εἰς τὰ ἐμπροσθεν εἴτε εἰς τὰ ὀπίσω
ῥημάτων.

Ὅτι λοιπὸν τινὰ ὄνειρα γίνονται μαντεῖα τοῦ
ἔλποντος, καθὼς καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς δοξάζει, οὐδεὶς
ἀνθρώπων, ἂν πιστεύῃ τὰς ἀγίας γραφάς, καὶ ἔχῃ
ἐν τῇ ἐθνικῇ ἱστορίᾳ. Διαμίνει μόνον ἀδελφὸν
ἐν ἀποφθετούμενῳ, ἂν ὁ ἀπαρῆς οὗτος κλωνισμὸς
ἡμῶν ἐκ λαθραίας τινὸς δυνάμεως τῆς ψυχῆς κατὰ
τὴν ἀφρημένην αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ὕπνου κατὰστασιν, ἡ
κοινωνίας τινος μετὰ τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, ἡ καὶ ἐξ
ἐκείνης τινὸς τῶν πνευμάτων.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, τοὺς ὁποίους πρέπει ἐν
ταῖς νύκτιναις συμβουλευόμεθα, οἱ περιπατητικοὶ ἔλεγον ὅτι
ἡ ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων περιέχουσιν ὡς μαντεῖόν τι,
ὅταν προαισθάνονται τὸ μέλλον, ἡ διότι τὸ πνεῦμα
ἐκτεταμένον ὑπὸ θείας τινὸς ἐμπνοίας, εἴτε διότι
αὐτὰ ἐλευθέρως ἀποχωρίζομενον τοῦ σώματος.

Καὶ αὐτοὺς προσέτι ὁ κόσμος ὑπάρχει πλήρης
ἐκείνων κοινωνούντων πρὸς ἄλληλα καὶ μετὰ
τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν.

Ὁ Πλάτων ἐνόμιζεν ὅτι θεῖον πνεῦμα ἀνακα-
τατὰ τὸ μέλλον κατ' ὄναρ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ Πυθαγόρας παρεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν προμαν-
τικὴν τῶν ἐνυπνίων.

Ὁ Ἀριστοτέλης θεωρεῖ ταῦτα ὡς θείας ἐμπνεύσεις.
Κατὰ τὸν Δημόκριτον καὶ τὸ σύστημα τῶν Γνω-
στῶν τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα ἀνανακλῶσιν εἰς
αὐτὰς εἰκόνας τῶν κατὰ τὴν νύκτα. Τότε δὲ ἡ

ψυχὴ βλέπει καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν, διακρίνει τὰ ἐνα-
στῶτα, τὰ παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα καὶ κοινωνεῖ
μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Στράτων ἐφρόνει ὅτι τὰ ὄνειρα παριστάνουσιν
εἰς ἡμᾶς τὴν ἀλήθειαν· διότι τὴν νύκτα ὁ νοῦς ἡμῶν
ὑπάρχει ἐνεργότερος καὶ καθαρώτερος παρὰ τὴν ἡμέραν.

Ὁ Ἡράκλειτος ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ὕπνος δίδει νέαν εἰς
ἡμᾶς ὑπαρξιν καὶ περιστοιχίζει τὸν ἄνθρωπον διὰ
νέου κόσμου.

Διὰ νὰ γνωρίσωμεν καλῶς τὴν ψυχὴν, ἔλεγεν ὁ
Ζήνων, ἀνάγκη πάντα νὰ σπουδάζωμεν ἐπιμελῶς πᾶ
ὄνειρα· διότι τότε ἡ ψυχὴ ἀπληλαγμένη τῶν αἰσθη-
τηρίων φαίνεται καθαρώτερον.

Ἡ Πεντάτευχος πλήθει ὀπτασιῶν· οἱ προφῆται
εἶδον πολλὰ τοιαῦτα ὄνειρα. Δι' αὐτὰ ὁ Ἰωσήφ ἐδο-
ξάσθη καὶ ἀνηγορεύθη κυβερνήτης τῆς Αἰγύπτου. Διὰ
τὴν περὶ αὐτὰ ἐπιστήμην ἐτίμηθη ὁ Δαυὶδ παρὰ τοῦ
Βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων· ἀλλ' ἐν ταῦθα περιοριζόμεθα
εἰς τὴν συλλογὴν ὀλίγων παραδειγμάτων ἐκ τῆς ἐξω-
τερικῆς ἱστορίας μόνον.

Ὁ Δικτάτωρ Σύλλας ὀλίγον σεβόμενος τὴν ἀλή-
θειαν ἐξερχομένην ἐκ τοῦ στόματος τῶν ἀνθρώπων,
ἐθιῶρει αὐτὴν ἱερὰν, ὡς αἰεὶ ἐκοινωνεῖτο διὰ τοῦ
Μορρέως. Ὅθεν ἔλεγεν ὅτι ὑπὲρ πάντα ὀφείλομεν
μαλίστα τὰ ὄνειρα νὰ πιστεύωμεν.

Ὁλίγω πρὶν φονεῦσθαι ὁ Ἰπάρχος τύραννος τῶν Ἀ-
θηνῶν ὠνευεὺς ὅτι ἡ Ἀφροδίτῃ ἐβρᾶντιζε κατὰ τοῦ
προσώπου τοῦ αἵμα, τὸ ὅποιον ἐλάμβανεν ἐκ τινος
φιάλης.

Ὁ κοιμώμενος, ὡς εἴπαμεν ἤδη, διατηρεῖ τὰς ἐξείς
καὶ τὸ ἦθος τοῦ ἀγρυπνοῦντος· ὅθεν τὰ θλιβερά καὶ
τρομακτικὰ ὄνειρα ἀνέκουσι μάλιστα εἰς τὰς ἐνόχους
συνειδήσεις, τὰ δὲ ἀγαθὰ τοῦναντίον πέμπονται ὡς
ἀνταμοιβὴ τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐναρέτων ψυχῶν.

Ὁ Σκιπίων, υἱὸς τοῦ Παύλου Αἰμιλίου εἶχεν ἀξίως
μεγάλας καὶ εὐγενεῖς ιδέας διὰ τὰς νυκτὸς καὶ ἡμέρας·
ὅθεν ἐν ἐκ τῶν ὀνείρων του διεσώθη μέχρις ἡμῶν.

Εἶδεν ἐν μέσῳ νυκτός τὸν ἐνδοξόν πάππον του
Σκιπίωνα τὸν Ἀφρικανόν. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀναγ-
καίως περὶ ἀρετῆς καὶ ἐλευθερίας καὶ δόξης καὶ πα-
τρίδος ἐμελλον νὰ διαλέγωνται. Διὰ τοῦτο ἡ ἀθάνατος
ἐκείνη σκιά προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἐμελλε νὰ καταστρέ-
ψῃ τὴν Νουμαντίαν, νὰ καταδαρῇ τὴν Καρχηδόνα καὶ
νὰ ἀναβῇ ἐν θριάμβῳ τὸ Καπιτώλιον· ἔπειτα ἐκ δευτέ-
ρου γινόμενος δικτάτωρ, ἤθελε στερεώσῃ τὴν δημοκρα-
τίαν, ἀλλ' ἤθελε θανατωθῇ ὑπὸ τῆς μαιεμένης χειρὸς
τῶν ἰδίων αὐτοῦ συγγενῶν.

Εἶς ταῦτα ἀναβοήσαντος τοῦ νέου μαχητοῦ ὁ πάπ-
πος εἶπε.

Ἄκουσόν μου, ὦ τέκνον, καὶ διὰ νὰ ἐνθαβρυνθῇς
ἐντὶ μέλλον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος σου, μάθε
ὅτι ὑπάρχει εἰς τοὺς οὐρανούς ἰδιαίτερός τις τόπος
ὑπὲρ τῶν ὑπεραπσιθέντων καὶ διασωσάντων καὶ με-
γαλυνάντων τὴν ἰδίαν αὐτῶν πατρίδα. Βλέπ' ἀπο-
λαύουσι τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Διότι ἐκ πάντων
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲν ἄλλο ἀρέσκει εἰς τὸν ὑπέρτα-
τον Θεόν τὸν πρυτανεύοντα τὰ τοῦ κόσμου παρὰ τὰς
ἐμψύχους· τῶν ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται διὰ κοι-